

ALKATEAREN MEMORIA: 2023ko AURREKONTUAK

Ordenantza fiskalen proposamena aurkeztu genuenean azaldutako moduan, pandemiak eragindako ondorio sozioekonomikoak gainditu gabe, Ukrainako gerrak, krisi energetikoa lehertarazi du, eta herritarrok, zentzugabeko gatazka horren emaitza pairatzen ari gara.

Pandemia lehertu zenean, argi izan genuen zerk izan behar zuen gure lehentasuna: kolektibo eta herritar zaugarrienak babestea eta laguntzea. Estaldura soziala handitzeko apustua egin genuen orduan, eta bide hori jorratzen jarraitzen dugu. Berriz ere, aberastasunaren birbanaketa justuagoa eta zerbitzu publikoen unibertsalizazioa helburu, iaz martxan jarritako hobari sistemari eusten diogu. Era berean, bigarren urtez, gizarte laguntza propioek ere bere lekua izango dute aurrekontuetan, batez ere gure herrira iritsi berri direnei eta bazterketa egoera larrian egon daitezkeen herritarrei urgentziazko laguntza puntualak eman ahal izateko.

Baina 2022a, kudeaketari dagokionez, urte arrunta izan dela esan dezakegu, eta iazko aurrekontuen aurkezpenean aurreratu genuen moduan, XXI. mendeko gizarteak dituen erronkei erantzun diegu tokikotik, Usurbildik. Hor ditugu adibide gisa, zaintzen ekosistema berriarekin emandako urratsak, aniztasuna modu demokratiko batean lantzeko sortu berri den Aniztasun Kontseilua, trantsizio energetikoaren ildotik ari den energia komunitatea edo burujabe izateko, gure ur propioa kontsumitzeko bideratu dugun inbertsioa. Horretaz gain, gure herri nortasuna sendotuko duen turismo eredu propioaren zimenduak ere jarri ditugu herriko eragile ezberdinekin batera.

2023ko Sarrerei dagokionez, Usurbilgo Udalak datorren urtean **13 milioi pasa euroko aurrekontua** izango du: 13.168.200 € hain zuzen ere, iaz baino %2 gehiago, 234.200 € gehiago orotara. Azken hamarkadako aurrekontu altuena.

Nagusiki, hiru arrazoi daude igoera hori eragin dutenak. Batetik, **Udalak Finantzatzeko Foru Funtساتik iaz baino 332.394 € gehiago jasoko ditugu** eta hori izaten da udalon diru sarrera nagusietako bat. Pandemiaren ondorioz, nabarmen gutxitu zen kopuru hau, baina datorren urtean 5.033.2644 € jasoko ditugu, eta arnas-bide garrantzitsua izango da udalon finantzaziorako.

Bestetik, enpresa elektrikoek, beraien zerbitzuetan aplikatu dituzten prezioen gorakadaren ondorioz, herriko zutoin eta kableen aprobetxamenduetatik enpresek ordaindu behar duten tasak, igoera nabarmena izango du, iaz baino 215.000 € gehiago.

Azkenik, ez ohiko diru sarrera berezi bat aurreikusten dugu datorren urtean. Hain zuzen ere, Zapategiko eremua garatzeko, GUREAK eta BALFER-ekin lortutako hitzarmenaren ondorioz, hirigintza aprobetxamenduari dagozkion 861.189 €. Gogoratu beharra dago, hasiera batean GUREAK eta ELKAREN arteko proiektua bertan behera geratu zela pandemiaren ondorioz, baina udal gobernuak eta GUREAK azaldutako borondatearen zein elkarlanaren ondorioz, proiektua birmoldatu eta aurrera jarraitzeko modua topatu zela.

Garai hartan egindako lanketa horren ondorioz, besteak beste, Usurbilgo herriak, bere eskura izango du ez ohiko diru sarrera hau, eta modu honetan, inbertsio esfortzu handia izaten jarraituko du udalak, beste behin ere: 1.544.023 €. Iaz bezala, garatuko ditugun hainbat proiektu eta inbertsiorekin, dirulaguntzak jasotzeko aukera izango dugula dirudi, baina zuhurtziaz, erabateko ziurtasuna izan arte, ez ditugu aurrekontuetan jaso.

Bestalde, diru sarren atal honetan nabarmendu behar den beste arloetako bat 2023rako onartutako **ordenantza fiskalak** dira. Egoera sozioekonomiko zail honetako errealitatera egokitu baina udal zerbitzuen garestitzearen arteko oreka bilatu nahian, KPIaren eta azpiko inflazioaren oso azpitik dagoen %1,5a aplikatzea proposatu genuen udal-gobernutik.

Igoera kezagarria ari dira jasaten beste behin ere argindarraren zein gasaren fakturak. Honek eragin zuzena du urteko kontsumo prezioen batz besteko kalkuluan, eta oro har, produktu gehienengatik garestitzea eragin du. Ondorioz, udal gobernu taldeak erabaki du eta hala onartu urriko osoko bilkuran, %10aren bueltan zegoen KPIaren igoera ez-ohikoa zela aitortzea eta %1,5eko igoera aplikatzea orokorrean. Alde batetik, zerbitzu publikoei eutsi ahal izateko 1,5eko igoera orokor bat, eta, bestetik, krisiaren ondorioz galerak izan dituztenei edo eta, oro har, baliabide gutxien dutenei begirako hobari proposamen sorta zabalari eustea.

Gastuei dagokionez, lehenik eta behin azpimarratu behar da, Zapategiko hirigintza aprobetxamenduari esker, gastuak orekatu ahal izan ditugula eta gure inbertsio ahalmena handia izango dela datorren urtean ere. Ia kapitulu guztiak igo ditugu, eta, nabarmenki, 2. kapitulua, gastu arruntari lotutako partida asko eta asko, argindarrak, gasak eta bestelako materialek izan duten garestitzearen ondorioz, eta legealdi planean jasotako hainbat proiektu estrategiko abiaraziko ditugulako datorren urtean. 4. kapituluak ere igoera esanguratsua izango du, herriko eragileak aintzat hartu eta dirulaguntzen aldeko apustu sendoari jarraipena emanez, kulturako zein zahar egoitzetako elkarten dirulaguntzak, pandemia aurreko kopuruetara itzuli baititugu.

Kapitulukako edota sailez saileko egitasmo aipagarriak:

Lehen kapituluak, berriz ere, gure aurrekontuan pisu handia izaten jarraitzen du: aurrekontu osoaren %34,95 hartzen du (**4.602.570 €**), ia pasa den urteko portzentai berbera. Zerbitzu publikoaren alde egiten dugun apustuaren adierazgarri. Aurten, iragarri duten atzeraeraginkortasunezko soldaten igoera aplikatuko dugu eta datorren urteari begira, %3,5eko beste igoera aurreikusi dugu soldatetan, hala izango dela aurreikusten baitu Estatuko Aurrekontu Legeak. Pertsonalagoari dagokionez, urte hasiera berezia izango da, egonkortze legearen aplikazio fasea egokituko baita, eta ondorioz, interinitate tasa modu esanguratsu batean murriztuko den urtearen atarian gaude. Bestalde, Zaintzaren baitan burutzen ari garen lanketaren baitan, etxez etxeko zerbitzu eraberritua kudeatzeko langile baten kontratazioa aurreikusten dugu.

Bigarren kapitulua:

- Aurrez esan bezala, prezioen garestitzeak, hainbat partiden goraka ekarri du, batez ere eraikinen mantentze lanekin zerikusia dutenak.
- Hainbat zerbitzu eta esleipenen berritzeak, prezioen eguneraketa eta gorakada bat eragingo dute; hala nola, kiroldegiko harrera, begirale eta garbitasun zerbitzuak edo haur eskolako matrikulazio igoerak esaterako.
- Legealdiko planean aurreikusitako egitasmoak aurrera eramateko diru partidak:
  - Haur eskolako egokitzeko hausnarketa: 18.000 €
  - 650 Usurbil Bizi: 197.000 €
  - JFK plan estrategikoaren zein emakumezkoen kirol sustapena: 15.000 €

- Zaintza ekosistema: 420.000 € (inbertsioak barne)
- Emakumeen etxeko dinamizazioa + Aniztasunaren kudeaketa: 35.000 €
- Memoria eta bizikidetzak: 30.000 €

IV. kapituluak ere izango du igoyerarik datorren urtean. Guztira, **1.088.463 €** bideratuko ditugu dirulaguntza ezberdinetara, aurrekontu osoaren %8,27. Pandemiak eragindako beharrian berriei aurre egiteko abiatutako dirulaguntza deialdi guztiak eta iaz martxan jarritako Gizarte Larrialdietarako laguntza propioa mantentzeaz gainera, kulturgintzan herriko elkarteei bideratutako dirulaguntza lerroa 25.000 €tan handituko dugu, pandemia aurretik zuen kopurura itzuliz. Modu berean, zahar egoitzetako dirulaguntza hitzartuek ere, 10.000 €ko igoera izango dute.

Ezin aipatu gabe utzi, Zumarte Musika Eskola (2.450€), Eskola Kirola/Zirimara (5.800€), Noaua (16.000€) edo Hurbilagorekin (10.000€) ditugun hitzarmenetan bideratutako igoyerak.

Bestalde, kapituluaren azterketa honekin jarraituz, azpimarratu behar da 5. kapituluari edota kreditu globalari eutsi izana. 2023an ere 100.000 € gorde ditugu, aurreikusi gabeko gastu edo egitasmoei aurre egiteko. Azken urteek erakutsi digute zein garrantzitsua izan den diru-poltsa horretaz baliatzeko aukera izatea.

Eta, amaitzeko, VI. kapituluari erreparatuko diogu, inbertsioen atalari. Aurrez esandako moduan, aurrean ere kapitulu honek indar handia izango du, Zapategiko hirigintza aprobetxamenduari esker. Honek ahalbidetuko digu bultzada berezia ematea hainbat proiektu estrategikori, hala nola Zumartegiko ibai-ertza lehengoratzeko, kirol azpiegituren berritzea, trantsizioa energetikoaren bidean urratsak ematen jarraitzea, auzo/herrietan hobekuntzak bideratzea eta Zaintzaren ekosistema egikaritzen jarraitzea.

Honatx, beraz, 2022ko inbertsio nagusiak:

1) Ingurumena

- Zumartegiko ibai-ertza lehengoratzeko. Urte honetan gerakinetik erabilitako diruaz gain, 2023ko aurrekontuetan konpromiso kreditu bat egitea adostu genuen. Hain zuzen ere, 132.000 € jasoko genituela esan genuen, eta orain, emandako hitza betetzen dugu. Proiektu honen bitartez, ibai ertza txukundu eta biziberrituko dugu, herritarrei natur eremu berri bat eskainiz eta herritarrek erriora gerturatuz
- Natur balioko lurren erosketa: 25.000 €

2) Trantsizio energetikoa.

- Klima aldaketaren erronka globalari, tokikotik erantzuten jarraitzeko inbertsioak, nagusiki, energiaren alorrean. 2021an herriko argiteria publikoa aztertu eta proiektu bat landu zen: batetik, energia kontsumoa nola gutxitu aztertu zen eta, bestetik, efizienteagoak diren sistemak aztertu. Urteka egin beharreko inbertsio batetaz ari gara, hala, iaz abiatutako bideari jarraituz, 2023ko aurrekontuetan 90.000 € bideratu ditugu herriko argiteria berritzeko.
- Ingurumenean jasotako beste partida baten bitartez (42.000 €), Ageri Alden plaka fotoboltaiko gehiago instalatzea, energia komunitateari bultzada bat ematea eta auto partekatua sustatzen jarraitzea aurreikusten dugu.

) Udal azpiegiturak

- Haraneko belarra berritzea. 16 urte dira gaur egun ezagutzen dugun Harane eraiki zela. Usurbilgo Futbol Taldeak, momentu ezberdinak bizi izan ditu ordutik hona, baina gaur gaurkoz, bere historiako momenturik osasuntsuenetarikoan dagoela esan daiteke. Denboraldi honetan 18 talde eta 290 kirolari inguru barnebiltzen ditu. Aipamen berezia, azken bi urteetan, emakumezko taldeek izan duten gorakada. Belar artifizialen iraupena, 10-12 urteen inguruan ezartzen dute fabrikatzaileek. Hasierako urteetan erabilera hain intentsoa ez izanaren ondorioz, aldaketa 4-5 urtez atzeratzea ahalbidetu dute, baina momentu honetan, aldaketa beharrezkoa da, baita osasun ikuspegi batetik ere, lesio arriskua ekiditeko.
- Oholtza berria erostea. Herriko festa eta bestelako hamaika ekimen aurrera eramateko, herritarren eskura baliabide egokiak jartzeko konpromisoa du udal honek. Gainera, baliabidea horiek prestatzerako garaian, udal langileen segurtasuna bermatzea gure betebeharra da. Horregatik, oholtza berri bat erosteko erabaki hartu dugu: 50.000 €

4) Auzo/herriak

- Santuenea: 50.000 €
- Etxealdia: 75.000 €
- Agina:
  - Elutxeko oinez bidea: 160.000 €
  - Eliza Zaharra: 20.000 €
  - Aparkalekua: 22.000 € (2022an beste hainbeste)
  - Semaforoa: 14.000 €
- Kalezar, haur eskolako aldapa urbanizatu: 158.168 €
- Zubieta: 20.000 €

5) Zaintza

- Txirikordako ekipamendua: 157.000 €. Obra bide onean doa eta esleipenak egiteko ordenantzari ere bide eman genion. Datorren urtean, bizitzen hasteko moduan egongo da, beraz, oinarrizko ekipamenduak jartzeko bideratuko dugu inbertsio hau.
- Kalezarko igogailua: Aldundiak, Matiak eta Usurbilgo Udalak sinatutako akordioaren baitan, 300.000 €-ko inbertsioa egiteko konpromisoa hartu genuen. Zumartegiren kasuan bezala, kopuru horren erdia, 150.000 €, datorren urteko aurrekontuetan jasoko genituela hitz eman genuenez, konpromiso horri erantzuten diogu.

Inbertsio esanguratsuenak hauek badira ere, bestelako inbertsio txikiagoak ere jaso ditugu aurrekontu proiektu honetan; hala nola, zerbitzu sailari eragingo diotenak, lanbide hastapeneko eskolari, liburutegiko zein Sutegiko beharrei edota udaleko ordenagailuak berritzeko plangintzari.

Urteak aurrera egin ahala, ez dugu baztertzen udalaren gerakina erabiltzeko aukera, beste inbertsio batzuk bideratu ahal izateko. 2022ko likidazioa nola geratzen den itxaron behar, norabide honetan, erabakiren bat hartzeko. Hortaz, garaia iristean, aurrekontuari kreditu txertaketak egitea ez dugu baztertzen.